

Piotr Ożański (1925–1988)

Murarz, koksownik, przodownik pracy z Nowej Huty, pierwowzór postaci Mateusza Birkuta z filmu „Człowiek z marmuru” w reż. Andrzeja Wajdy. Urodził się w Mołodyczu na Podkarpaciu. Na budowę nowego miasta obok Krakowa trafił z wojska. W Nowej Hucie pracował jako murarz w 51. brygadzie „Służby Polsce” ZMP. Wielokrotnie bił rekordy ilości ułożonych cegieł w czasie jednej dniówki, uczestnicząc wraz z zespołem („trójka murarska”) w specjalnie propagowanym przez władze komunistyczne współzawodnictwie pracy. Początkowy wynik 18 900 cegieł wyśrubował do poziomu 66 232 – stając się „celebrytą” Polski czasów stalinowskich. Bijąc ostatni rekord,

doznał kontuzji wykluczającej go z dalszej pracy w charakterze murarza - poparzył rękę podrzuconą przez kogoś rozgrzaną w ognisku cegłą. Spod jego ręki wyszły bloki i budynki użyteczności publicznej na osiedlach: Na Skarpie, Wandy i Willowym. Sam prezydent Bolesław Bierut odznaczył go Srebrnym Krzyżem Zasługi. Przeniesiony do Dyrekcji Budowy Osiedli Robotniczych w Nowej Hucie, potem usunięty dyscyplinarnie z pracy, wyjechał z Nowej Huty. Powrócił w 1956 r. Kiedy przyjmował się do pracy na koksowni w kombinacie metalurgicznym - nikt go nie rozpoznał. Pracował tam przez 20 lat. Zmarł w 1988 r. Przez krótki czas był patronem pl. Przy Poczcie na os. Willowym, jednak w 2009 r. Rada Miasta Krakowa cofnęła swoją uchwałę dotyczącą tej nazwy. Postać tragiczna, człowiek wykorzystany przez system totalitarny, symbol początków Nowej Huty.

© Ośrodek Kultury im. C. K. Norwida

© Paweł Jagło / tekst

© Róża Kolecka, Anna Gotfryd-Kolecka / rysunek

[Licencja Creative Commons Uznanie autorstwa - Użycie niekomercyjne - Bez utworów zależnych 3.0 Polska.](#)

*Dofinansowano ze środków Muzeum Historii Polski
w Warszawie w ramach Programu „Patriotyzm Jutra”.*